

Vliv ošetřování techniky na bojovou pohotovost vojska PVO

Protivzdušná obrana pozemních vojsk je důležitou součástí soudobých operací. Vysokým nárokům na bojové možnosti techniky vojska PVO pozemního vojska musí odpovídat úroveň vycvičenosti obsluh a jejich schopnosti zabezpečit i v průběhu bojové činnosti potřebnou údržbu a běžné opravy radiolokační a PL raketové techniky. Proto je nutné, aby tomuto úkolu vševojskové štáby věnovaly zvýšenou pozornost a vytvářely potřebné podmínky.

Pro plnění úkolů zabezpečování vysoké a nepřetržité bojové pohotovosti má kromě připravenosti lidí největší význam stav a připravenost výzbroje a bojové techniky. Přitom komplexní chápání připravenosti bojové techniky zahrnuje nejen dosažení předepsaných provozních parametrů a bojových možností v časové normě uvedení zbraňového systému do bojové pohotovosti, ale i udržení parametrů a bojových možností po stanovenou dobu, zpravidla po dobu jedné operace.

Konstrukce a použité technologie výroby soudobých zbraňových systémů, zaváděných do výzbroje vojska PVO, vyžadují k dosažení stanovených parametrů spolehlivosti bezporuchového provozu zabezpečit systém prohlídek, provozních a technických ošetření. Tyto práce mají jednak funkci kontrolní, jejímž cílem je zjistit stav techniky a odstranit závady, a funkci preventivní, která má za cíl uskutečnit taková technická opatření, aby byl do příštího ošetření bezporuchový provoz zabezpečen.

Postupně jsme u radiolokační a PL raketové techniky, zaváděné v posledním období do výzbroje vojska PVO pozemního vojska, vytvořili **systém ošetřování** techniky, který zahrnuje: kontrolní prohlídky (KP), základní (běžné) ošetření (ZO), technické ošetření č. 1 a 2 (TO 1 a TO 2) a sezónní ošetření (SeO).

Největší význam pro udržení techniky v dobrém technickém stavu a zabezpečení potřebné provozní spolehlivosti má základní ošetření.

Protože životnost elektronických prvků ovlivňují především čas, fyzikální a mechanické vlivy, jsou lhůty jednotlivých druhů ošetření stanoveny podle plněných úkolů a intenzity provozu, ujetého počtu km a času od posledního ošetření. Např. pro bojové vozidlo PL raketového kompletu Strela-10 M je stanoveno vykonávat KP před výjezdem z parku, na pochodu při zastávkách, před cvičením a před střelbou (časová norma 15 minut), ZO po pochodu, po střelbě, nejméně 1krát za 14 dní a také po vyjmutí z krátkodobého uložení (časová norma 1—2 hodiny), TO 1 po ujetí 1000 km, po 20 odpáleních, nejméně 1krát za rok a také při přípravě ke krátkodobému uložení (časová norma 8—10 hodin), TO 2 po ujetí 3000 km, po 60 odpáleních, nejméně 1krát za 2 roky a také při přípravě na dlouhodobé uložení a po vyjmutí z něho (časová norma 16—20 hodin), SeO při přípravě na provoz v letních a v zimních podmínkách (časová norma 6—7 hodin).

Pro ošetřování techniky předepisuje technická dokumentace některé **zásady**. Je stanoveno, že při intenzivním provozu v extrémních podmínkách (např. při vyčlenění do pohotovostního systému PVOS) zkracujeme lhůty základního ošetřování. Platí zásada, že ošetření vyššího typu vždy slučujeme se všemi nižšími ošetřeními. Např. při TO 2 nejdříve vykonáme KP, ZO a TO 1.

Ošetřování uskutečňuje vždy úplná obsluha a každý člen obsluhy podle stanoveného technologického postupu. Práci při TO 1 a TO 2 se zúčastní zpravidla specialista — inženýr kontrolní a seřizovací skupiny, který některé práce uskutečňuje osobně a některé kontroluje.

Ošetřování techniky řídí podle schváleného rozvrhu zaměstnání organický velitel. Úplnost a kvalitu prací při ošetřování techniky kontroluje štáb útvaru. Kontrolní orgán štábu prověřuje současně i úplnost a správnost předepsaných zápisů v technické dokumentaci. Součástí jednotlivých druhů ošetřování techniky je vždy alespoň částečná kontrola úplnosti soupravy s důrazem na nářadí a náhradní díly (ZIP). Protože v dané časové normě nemůžeme zkontrolovat všechno nářadí a součástky, je výhodné, když velitel jednotky zkontroluje podle předem připraveného plánu pouze určitou část tak, aby v průběhu výcvikového roku byla celá souprava postupně zkontrolována. Zjištěné nesrovnalosti a ztráty je nutné ihned řešit.

Ošetřování techniky úplnými obsluhami podle předepsané technologie je vysoce organizované zaměstnání a je nutné je **plánovat a uskutečňovat** v době stanovené denním řádem. U vojska PVO pro ošetřování radiolokační a PL raketové techniky planujeme na výcvikový rok cca 30 dní pro každou jednotku. Po 2 dnech v deseti měsících uhrazujeme na základní ošetřování z taktické a odborné přípravy. Na technické a sezónní ošetření, období intenzivního provozu, modernizaci, revizi apod. planujeme cca 10 dní, které jsou stanoveny programy bojové přípravy na ošetřování techniky.

Kromě toho jsou k čištění techniky, ke zlepšování vnějšího vzhledu a dalším potřebným pracím (při kterých není nutná přítomnost všech velitelů a kontrolních orgánů) využívány parkové dny.

Organizace a průběh prací při základním ošetřování

U PL raketové a radiolokační techniky je nejprve nutné po ukončení zaměstnání zabezpečit požadavky bojové pohotovosti. Techniku dotankujeme a uděláme kontrolní prohlídku. Nepokračuje-li zaměstnání anebo je splněna stano-

vená norma a je nutné základní ošetření, pokračuje obsluha v čištění techniky vodou a s využitím technologického zařízení.

Čistou techniku přistavíme na určené místo pro ošetřování (zpravidla do opravárenské haly). Vlastní práce při základním ošetřování PL raketové baterie (čty) mají tři části: přípravu, ošetření jednotlivých systémů a podvozku podle technologického postupu a funkční kontrolu.

První část zahrnuje přípravu potřebného nářadí, pomůcek, čisticích a konzervačních prostředků, technologických postupů, metodik a přípravu provozní dokumentace. Velitel zkontroluje obsluhu a připravenost techniky i materiálu. Přezkouší znalosti technologických postupů a poučení o dodržování pravidel bezpečnosti práce.

Systémy a podvozky ošetřují obsluhy jednotlivých druhů techniky a bojových vozidel podle technologických postupů. Práce řídí velitelé družstev a čet. Velitel baterie osobně kontroluje kvalitu důležitých prací a při zjištění nedostatků zjednává nápravu.

Po ukončení prací velitel baterie provede funkční kontrolu systémů podle stanovené technologie. Po dání techniky do garáží velitelé čet zpracují příslušný zápis do technické dokumentace, ve kterém jmenovitě uvedou doladované parametry, případné opravy a spotřebované náhradní díly.

Zjistí-li obsluha závodu, kterou nemůže odstranit, zabezpečí velitel baterie a inženýr kontrolní seřizovací skupiny další postup.

Organizace prací při technickém a sezónním ošetřování

V přípravném období vydá velitel útvaru zvláštní rozkaz, který je základním dokumentem k uskutečnění těchto mimořádně složitých a náročných zaměstnání.

Nadřízený štáb připraví a zabezpečí instrukčně metodické zaměstnání se zástupci velitelů pro výzbroj a odbornými náčelníky útvarů. Zástupce velitele pro výzbroj připraví příslušníky štábu a kontrolní seřizovací skupiny. Odborní náčelníci osobně připraví velitele jednotek. Přípravu obsluh zabezpečí (v rámci příprav pracovišť a techniky) velitelé jednotek. Ve všech skupinách je příprava organizována na technice a je zakončena přezkoušením praktických znalostí.

V materiálně technickém a týlovém zabezpečení prací věnujeme zvláštní pozornost přípravě měřicí techniky, nářadí a PHM.

Důležitý význam má organizace vstupní, průběžné a výstupní kontroly prací. K dosažení potřebné kvality je nezbytná kromě odborných znalostí také aktivity a iniciativa obsluh. Proto vždy při technických a sezónních ošetřeních organizujeme krátkodobou socialistickou soutěž, zaměřenou na nejkvalitnější přípravu techniky.

Vlastní práce na technice probíhají v opravárenské hale stejným způsobem jako při základním ošetřování. Některé speciální seřizovací úkony a měření vykonává osobně inženýr kontrolní seřizovací skupiny. Denně po ukončení zaměstnání je nutné techniku připravit tak, aby byla bojeschopná. Po ukončení prací v hale vyvedeme radiolokační a PL raketovou techniku na cvičiště, kde zkontrolujeme a seřídíme elektrické a optické osy antén a kanálů úhlové automatiky sledování.

Po skončení všech předepsaných prací provedeme funkční kontrolu každého bojového vozidla a komplexní kontrolu všech prvků PL raketového kompletu.

Záznam o technickém a sezónním ošetření v technické dokumentaci podepisují po kontrole kvality a úplnosti prací příslušní inženýři kontrolní seřizovací skupiny. Technická ošetření využívá velitel pluku a odborný náčelník ke kontrole techniky podle Zákl-R-1. Výsledek kontroly zapisí rovněž do technické dokumentace.

Zvláštnosti ošetřování techniky při provozu v extrémních podmínkách

Technika v hotovostním palebném postavení je vystavena působení povětrnostních vlivů a v rozvinutém stavu není zpravidla chráněna před vnikáním vody a vlhkosti. Proto uskutečňujeme základní ošetřování techniky v hotovostním palebném postavení 1krát týdně. Kromě toho je nutné (podle povětrnostních podmínek denně zbavovat vnitřní prostory techniky vlhkosti. Denně je také třeba provést operační nebo zkrácenou funkční kontrolu aparatury. Za nízkých teplot (v zimě) musíme před touto kontrolou alespoň půl hodiny aparaturu prohřát a vysušit v režimu „žhavení“.

Při polním výcviku a taktických cvičeních jsou nezbytné pravidelné kontrolní prohlídky. Při střídání přesunů techniky s provozem na místě se stálým rozvíjením a svinováním v časových normách se zvyšuje pravděpodobnost nedodržení předepsané technologie obsluhy, vzniku mechanických závad a poškození. Včasné a správné kontrolní prohlídky mohou zjistit nebezpečí poškození a zabránit tak vzniku technické havárie. Kromě toho při intenzivním polním výcviku je stanovené uskutečňovat základní ošetřování 1krát týdně. Obsluhy pracují přímo na stanovišti v polním parku nebo v palebném postavení. Při čištění techniky zaměříme pozornost na odstranění prachu a vlhkosti, zejména z bloků, kde je vysoké napětí, a z kabelových hlavíc. Důležitá je rovněž kontrola upevnění bloků a mechanismů.

Kontrolní prohlídky a základní ošetřování techniky jsou nedílnou součástí provozních a výcvikových cyklů. Při plánování, organizaci a řízení všech zaměstnání s provozem bojové techniky je nutné vyčlenit potřebný čas na KP a ZO. Kvalitní a včasné uskutečnění těchto prací zabezpečuje velitelům stálý přehled o skutečném stavu techniky a možnost v kterémkoli okamžiku zahájit plnění bojových úkolů s dodržením stanoveného koeficientu technické způsobilosti bojové techniky.